

Ірина ЗАМОСТЯНИК

ЗАПОВІТ СВЯЩЕНИКА ЦЕРКВИ СВЯТОГО ТЕОДОРА ТИРОНА У ЛЬВОВІ О. ЙОСИПА 1602 РОКУ

Українське священиче середовище XVI–XVII ст. досі залишається маловивченим. Ситуація ускладнена розпорошеністю архівних джерел, не завжди здатних надати вичерпні відповіді на поставлені запитання. Нововіднайдена духівниця священика церкви св. Теодора Тирона у Львові о. Йосипа є цінним джерелом для дослідження православного духовенства України загалом та Львова зокрема. Ієрей Йосип належав до непересічних представників місцевого клиру останньої чверті XVI – початку XVII ст.

Заповіт містить рідкісний документальний матеріал, що виходить далеко поза львівський історичний контекст. Цей акт цікавий і тим, що він писаний кирилицею. Таке явище нетипове для аналізованого періоду, оскільки всю документацію тоді вели латинською та старопольською мовами.

У статті порушено питання спадковості священичих родин – власників окремих парафій. Висвітлено також деякі елементи побутової культури тодішнього парафіяльного духовенства (сімейно-побутові взаємини, матеріальні вияви культурного рівня тощо).

Публікований тестамент – це унікальне джерело, в якому знаходимо свідчення про один із тих аспектів українського культурного життя епохи зламу давнішої історичної традиції за умов глибоких змін в українській дійсності останніх десятиліть XVI ст., що все ще привертає занадто мало уваги. Заповіт розширить джерельну базу з історії тогочасного Львова та заповнить лакуни у вивченні персоналій православного священства.

Ключові слова: заповіт, священиче середовище, церква св. Теодора Тирона, Львів.

Львів упродовж останньої чверті XVI й початку XVII ст. перебував на піку свого розвитку. Відбувалося помітне піднесення активності українського середовища. Цей процес почався ще в час утворення Львівської православної єпископської кафедри (1539) та відомих заходів середини століття зі спорудження міської Успенської церкви. Наприкінці XVI ст. активізація руської громади виявлялася передовсім через розгортання братського руху, в якому сформувалася чимала група яскравих особистостей міщанського походження¹.

Помітну роль у духовному житті тодішніх русинів Львова відіграло парафіяльне духовенство. Воно досліджене ще не достатньо, хоч уже є складений на підставі оригінальних відомостей із гродських актів перелік львівських священиків останньої чверті XVI – першої третини XVII ст.² Крім того, опубліковано рідкісний для свого

¹ *Ісаєвич Я.* Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVIII ст. – Львів, 1996.

² *Мицько І.* Львівські священики та вчителі останньої чверті XVI – першої третини XVII ст. // Успенське братство і його роль в українському національно-культурному відродженні. – Львів, 1996. – С. 12–23.

часу документ – заповіт священнослужителя Благовіщенської церкви³, протопопа Григорія Негребецького (1624)⁴.

Серед непересічних постатей місцевого парафіяльного кліру XVI–XVII ст. – ієрей церкви св. Теодора Тирона⁵ о. Йосип. До його особи привернув увагу в щойно згаданому переліку Ігор Мицько⁶, за даними якого цей священник служив при вказаній церкві з 1585 до 1602 р., а в 1594 р. став єпископським вікарієм⁷. Його попередниками були не відnotовані досі в літературі о. Харитон (1535)⁸ та о. Захарія (1568)⁹.

Новим важливим документом до біографії о. Йосипа є виявлена в копіярії актів Святотеодорівського храму облята його духівниці з 1602 р.¹⁰ Заповіт належить до рідкісних джерельних матеріалів української історії не лише для тогочасного Львова. Досить зазначити, що з таких актів із середовища духовенства, зафіксованих на сьогодні наукою, йому хронологічно передував лише тестамент священника П'ятницької церкви м. Володимира о. Івана Малофієвича (1595)¹¹. Крім того, цікавий заповіт о. Йосипа ще й тим, що він писаний кирилицею. У львівських джерелах тієї доби таке спостерігається нечасто, оскільки вся офіційна урядова документація велася латинською та старопольською мовами, а документальні матеріали з українського середовища (поза, хіба що, архівом міського Успенського братства) доволі нечисленні.

Нововіднайдений тестамент написано 10 березня 1602 р. Він дійшов до наших днів у новішій копії, яка виявилася унікальною, бо ні чистових, ні чорнових записів під поданою датою в актових книгах Львівського гродського суду з відповідного періоду не збереглося. Його ієрей Йосип склав, будучи «при часе смертно́мъ», власною рукою за присутності духовної особи – о. Матвія, священника сусідньої Миколаївської церкви¹², а також мирян – Матвія Винарського, званого успенського братчика Сенька Луцького¹³ та передміщан із Краківського передмістя, з братства храму св. Теодора –

³ Благовіщенська церква розташовувалася при нинішній вул. Городоцькій, навпроти тюрми (див.: *Крип'якевич І.* Історичні проходи по Львові. – Львів, 1991. – С. 129–130).

⁴ *Замостяник І.* Тестамент львівського протопопа Григорія Негребецького з 1624 року // *Ковчег.* Науковий збірник із церковної історії. – Львів, 2007. – Ч. 5. – С. 324–330.

⁵ Церква св. Теодора Тирона, пам'ять про яку зберігає сучасна площа Святого Теодора, стояла навпроти храму св. Миколая на Краківському передмісті. У 1539 р. вона стала крилошанською та намісницькою. Була розібрана 1784 р. (Див.: *Orłowicz M.* Pustrowany przegrodnik po Lwowie. – Lwów; Warszawa, 1925. – S. 174; *Крип'якевич І.* Історичні проходи по Львові. – С. 143; *Його ж.* Львівська Русь в першій половині XVI ст.: дослідження і матеріали. – Львів, 1994. – С. 99).

⁶ *Мицько І.* Львівські священники... – С. 14.

⁷ Там само.

⁸ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІАЛ України). – Ф. 52 (Магістрат міста Львова). – Оп. 1. – Спр. 180. – Арк. 13.

⁹ Там само. – Арк. 29.

¹⁰ Там само. – Арк. 2–5.

¹¹ На заповіт вказав: *Лисенко С.* Тестамент Павла Незабитовського з 1740 року як генеалогічне джерело // *Дрогобицький краєзнавчий збірник.* – Дрогобич, 2003. – Вип. 7. – С. 541.

¹² *Мицько І.* Львівські священники... – С. 14.

¹³ Про нього див.: *Срібний Ф.* Студії над організацією львівської Ставропігії від кінця XVI до полов. XVII ст. // *Записки наукового товариства імені Шевченка.* – Львів, 1912. – Т. СХІ. –

Тимофія Торкала, кушніра, Тимофія Заручного, Миколи, гарбара, та Івана, теслі, яких призначив опікунами Теодорівської святині зі всім її майном (як рухомим, так і нерухо- мим), а також опікунами своєї дружини й дітей¹⁴. З рухомого майна о. Йосип вказав священничі ризи, з нерухомого – землі, будинки, розташовані в межах парафіяльної території, та шість сіножатей¹⁵. Із тих шести сіножатей чотири були в Підлиповому; першу (разом з лісом) він залишив у користуванні своєї сім'ї; п'ята (на галявині згада- ного лісу) тоді перебувала в руках якогось Напольського, який мав повернути її того ж року; шоста містилася на Підзамчі¹⁶. Опікуни всі ці ґрунти повинні були утримувати в цілісності аж до повноліття дітей тестатора. Так, о. Йосип у своїй духівниці при- ділив значну увагу церковним землям. Це пояснюється намаганням уберегти їх від сторонніх зазіхань. Адже відомий випадок, коли сусідня парафія церкви св. Миколая претендувала на земельні ділянки Святотеодорівського храму в другій чверті XVI ст.¹⁷ Таке вільне розпорядження церковними наділами з боку священника було цілком у дусі тогочасся. Згідно з висновками І. Мицько, інститут попівства (коли храмом, а часто і його земельними ділянками володів священничий рід) простежується в історії не тільки церкви св. Теодора Тирона, а й інших львівських храмів – Миколаївського, Воскресенського, Благовіщенського та П'ятницького¹⁸.

Укладаючи тестамент, о. Йосип піклувався і про майбутнє своєї церкви. Зо- крема, він заповів священникові або вікарієві, який управлятиме нею по його смерті до повноліття дітей, одну з чотирьох сіножатей на Підлиповому (котру саме – мали б обрати опікуни святині), зауваживши також, що “дохо^а церковнії ведлугъ праці его й баченæ лю^аского, то е[сть] милостинаæ за свæщеникомъ, быти маєтъ”¹⁹. По- турбувався душпастир і про своїх рідних: “свечки, й проскори тило за жоною, й по- томками моими”²⁰. Дружині він заповів довічно також будинок з городом, які були на церковних землях²¹. Відповідно до духівниці, вдова могла користуватися цією нерухомістю до наступного заміжжя, бо “за котори^а пє^анє мусъли бы укривжєни

С. 6, 10, 19; *Срібний Ф.* Студії над організацією львівської Ставропігії від кінця XVI до полов. XVII ст. // Записки наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1913. – Т. СХІV. – С. 26; *Срібний Ф.* Студії над організацією львівської Ставропігії від кінця XVI до полов. XVII ст. // Записки наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1913. – Т. СХV. – С. 33.

¹⁴ ЦДІАЛ України. – Ф. 52. – Оп. 1. – Спр. 180. – Арк. 2.

¹⁵ Там само. – Арк. 3.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Оскільки нерухомість і землі записувалися на ім'я настоятеля, а не на храм, це призводило до непорозумінь між сусідніми парафіями щодо права власності на певні ґрунти. Так, король Жигимонт I у 1537 р. підтвердив права львівської церкви св. Теодора Тирона на парафіяльні наділи вздовж р. Полтва. Натомість священник Святомиколаївського храму о. Стефан, опи- раючись на давніші надання, висловив на них претензії. Конфлікт вдалося зупинити лише 1544 р. унаслідок розподілу цих земель, здійсненого владикою Макарієм і перемишльським єпископом Лаврентієм. (Див.: Заснування Львівської, Галицької і Кам'янецької кафедрі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gradleva.com/?info=37>).

¹⁸ *Мицько І.* Львівські священники... – С. 17.

¹⁹ ЦДІАЛ України. – Ф. 52. – Оп. 1. – Спр. 180. – Арк. 3.

²⁰ Там само.

²¹ Там само.

бути”²². Таке застереження тестатора не є чимось винятковим. Знаємо, наприклад, що Нестор Михайлович із краківського передмістя Львова в 1636 р. заповітом передав у розпорядження дружині до кінця її життя всю свою нерухомість на “gruncie świętego Fedora”, однак із кількома умовами, серед яких: обіцянка жінки перед тестатором і своїми опікунами бути доброю господинею, не марнотратною, а також не виходити вдруге заміж. У разі ж порушення однієї з тих настанов усе успадковане вдовою нерухоме майно мало перейти до церкви св. Теодора²³. Такі умови і в першому, і в другому випадку були спричинені бажанням запобігти переходу нерухомості до “чужих рук”, зокрема майбутнього чоловіка вдови.

Отець Йосип просив єпископа, щоб у разі висвячення його сина або зятя нікого іншого, крім них як дідичів ґрунту згаданої церкви, не було посаджено на пресвітерство²⁴. А якби в його нащадків належних здібностей до священства не виявилось, тоді вони повинні зоставатися на правах дідичів храму, за чим стежитиме братство²⁵. Маючи трьох дітей – сина і двох доньок, заповідач зазначав, що той з його спадкоємців (син або зять), який стане священником у церкві св. Теодора, двом іншим мусить сплатити по 20 гривень²⁶. Справді, після смерті о. Йосипа все склалося так, як він прагнув. Його єдиний син Іван, досягнувши повноліття, прийняв духовний сан і вже в 1610 р. душпастирював на парафії св. Теодора Тирона²⁷.

Як бачимо, заповіт пронизаний турботою про збереження володінь у власності священничого роду. Це рідкісний та цінний документ до історії українського Львова кінця XVI – початку XVII ст. і передовсім до скромно відображеного в джерелах, усе ще маловідомого внутрішнього життя місцевого українського парафіяльного духовенства.

Actum in castro inferiori Leopoliensi feria[e] quinta[e] post Dominicam Latare quadragesimalem proxima[e], anno domini millesimo sexcentesimo secundo.

Ad officium, et acta praesentia, castrensia, Leopoliensia, personaliter ueniens Famatus Symeon Ludzki, Mercator ciuis Leopoliensis obtulit officio praesenti castrensi, Leopoliensi literas testament ultimate voluntatis religiosi olim Iosephi Ecclesiae Sancti Theodori Tyronis ritus Graeci poponis, manu ipsius olim testatoris, et certorum amicorum, uidelicet Matheai poponis Ecclesiae ritus Graeci, Sancti Nicolai, Matphei Winarski, Simeonis Lucki, mercatoris et ciuis Leopoliensis, Timophei Torkało, Timophei Zarucki, Misko Hrabar, Iwan Ciesla per (арк. 2) eundem testatorem in tutores liberorum, et bonorum a se derelictorum executorum[ue]. Ejusdem testament designatorum subscriptas et sigillatas eorum obsignatas, petens eas actis praesentibus inseri, et actuari, quibusquidem, literis officium praesens revisis, ex quo omni suspicionis nota carentannuendo juste ejusde[m] offerentis petitioni dictas literas ad acta sua suscepit, easdem que inseri mandavis. Quarum quidem literarum tenor sequitur talis.

²² ЦДІАЛ України. – Ф. 52. – Оп. 1. – Спр. 180. – Арк. 3.

²³ Там само. – Арк. 12.

²⁴ Там само. – Арк. 3.

²⁵ Там само. – Арк. 4.

²⁶ Там само.

²⁷ Мицько І. Львівські священники... – С. 14.

Іа Івсифъ ієреї, и дедичъ храма с[ва]того Феодора Тирона зо всѣми того храма поманеного Апарати, и кгр҃нтами его при доброй памати бѣд҃чи, ѡходечи на потом при часѣ смертномъ затр҃дена, и перекази до пора^{на}го тестаментѣ ѡчинена, нинешнего теди дна десятого марта ші[стє]сотъ второго рокѣ везвавши до себе вижей поманеного храма Прас[ва]т[о]во, і котори^х ѡживши некотори^х персонѣ презентовале^м до такового нинє ѿ мене ѡчиненого тестаментѣ быти шпекунами, такъ предреченой церкви со всѣми ей Апаратами, и кгр҃нтами вшелакими взд^ножь, и вширь лежачими, которіє бы колвекъ во^лл҃гть правъ, й понабыте^м сл҃шнимъ до тоижъ то церкви приналежалисє якъ те[й] жони и потомства моего на има благоверного Ереѡ ѿ[т]ца Матфеѡ Миколи^ского, а при немъ ѡчтивога п[а]наМа[т]феѡ Винарского, п[а]на Симеѡна Л҃чкога мещанина львовского, а с предмещ^н вишпомененого бра^ства с[ва]того Феодора п[а]на Тимофеѡ Торкала кушнера, п[а]на Тимофеѡ Заручкого, п[а]на Николаѡ Гарбара, п[а]на Ивана Тєслю, на которой тестаментѣ (арк. 2) нижей ѡписаній власною р҃кою своєю по^нписалємєѡ, абы нивчомъ, ниѡкого поманеній шпек҃нове задаваніа тр҃дно[с]тєй, под во^ттпенємъ такової тестаментѣ маючи^х не мєли нивчимъ, прошѣ, абы єсли ча^с, й потреба бѣдетъ іакаѡ ко^нвекъ, любѣ строни самого поманеного кгр҃нтѣ любѣ іаєжъ и строни жони моеї, й пото^мства моего вшєлаки рат҃но^к и пот҃жнѣсть ѡрадовѣю до ѡбронишпєки своєї мѣти найпершей церкѡвѣ со всѣми ей апарати іакоєє рекло. До которой й всєтєжъ, кгр҃нти, й доми, в є^нномъ, и в то^жє розмеренію кгр҃нтѣ, в граници его положєні^х й вправє назначєні^х в моци мети маю^т, и тєжъ сѣножати шєсть на По^нлиповимъ чотири вк҃пє которіє чотири, єдна была перша, іако граници сами показ҃ю^т при котори^х сєножатє^х, и лєсѣ до ѡживаніа то^ко на потребѣ свою домовѣю волно єсть. Пятаѡ синожѣ на Поланє^х того жѣ лєса, которѣю сєножати ѡржони его м[и]н[ос]тѣ п[а]нѣ Напо^нски до того часѣ правомъ на вироблѣнєѡєѡ той сєножати держ^на^н ача^с виходитъ таковоѣю сєножати абы его м[и]н[ос]тѣ ѡдаль, комѣ право сл҃жити с пожитками ей в рокѣ тепєрєшнєѡ шє[ст]сотъ второ^м. Шостаѡ сєножати на По^нза^нцѣ с котори^х кгр҃нтѡвѣ бер҃чи пожитки п[а]нове шпек҃нове повинни бѣд҃гт помєненіє кгр҃нти ѡсмотрат, іакобы нєшпадали, аж до зрѡстѣ потомковѡв мої^х, и зданіа з сєбє такової шпєки нани^х, и тєжъ зновѣ с ти^жє приходѡмъ, ведл҃гт котори^х илє бѣд҃єт ставати такѣже повинни жони моеї, й потомкомѡв моїмъ потреби давати, а ѡсобливє при доброй памєти добровѡлно намени^нємъ то, абы попадаѡ жѡна моѡ на томѣже кгр҃нтє церковномъ посрєдѣ кгр҃нтѣ домѣ лежачи до живота кѣ ѡживанію своємѣ волнїи мєла зо городѡмъ кѣ томѣжѣ домови прилєгли^м, й ѡживати маєтъ, іако матка в милости в згодє з дєтми своєми спѡлнє вєсєлєчєѡєѡ з ѡбѡства своєго. Дєти тє^ж на тої ча[ст]цє помєненої жаднї^х тр҃н[н]ѡсти матцє своєї задавати нємаю^т терпєчи єї з собою, аж до живота єї, виїмѣючи єслибѣ до второго ма^нженства нє вст҃пила за котори^м пє^ннє мѣсѣли бы ѡкривжєни быти; такѣже з доброй воли, и з доброго бачєнїа свѡщєникови, албо викариєѡвѣ вишпоменєной церкви св[ѡ]того Феодора которѡмѣ колвекъ по животѣ моємѣ бѣд҃чѡмъ, и церкѡвѣ тѣю до зрѡстѣ потомковѡв мої^х во^лл҃хъ порадкѣ ей ѡправл҃ючємъ взглѡдомѣ працї єго, й аби памѡтѡ[л] за дѣшѣ мою была наменилємъ мєшканїа в домѣ в томѣ в которѡм мємъ самѣ мєшка^н, а до ѡживанїа шє[л] гра^н ѿ шпитали з оногѡ ѡгородѣ которогѡ ємъ жѡнѣ своєї намени^н. До того й ѡдинѣ сєножати з оних спѡ^ннї^х штирѡ^х на По^нлиповимъ, которѣю сами шпек҃нове ѡбер҃гть, й настоѡтєлєю тоєїцє[р]кѡвѣ ѡдад҃гть, на^н то дохо^н церковнїи ведл҃гт працї єго й бачєнїа лю^нского, то є[ст]ь милѡстинѡ за свѡщєникомъ, быти маєтъ, виїмѣючи свє^чки, й прѡскѡри тєло за жѡною, й потомками моїми, а кгда Б[о]гѣ дасть за добримъ вихованємъ, и цвѣчєнємъ

которіє потомки мои з обмишлевана шпекѣно^в свои^х мети бѣдѣт^т, любѣ синѣ албо тежѣ и зять которы пришѣдши долѣ^т своих в которомъ гдыколвекѣ з нимъ таковагася го^нность находила и ѿ епископа пастера нашего ѹзнана была на то[й] ча^с прошѣ, абы мимо нихъ тако тежѣ дедичовѣ кгрѣнтѣ тоей Церкве кто иншій на презвитерство тоей Церкве небылѣ всашонѣ, а подрѣгой стороны варуючи те[ж] сѣмлена своего и (арк. 3) ѹпа^кѣ дѣши своей за вдтяженемъ изневоленѣ Церкв[е] тоей то е[ст] кгда бы са в ни^х таковаа го^нность до свѣщенства ненаходила, а мелибы то^ко тимъ правомъ, же сѣт дедичове Церкве и го^нности ѹнкою доходити, на то вола моя, абы того не было, але бра[т]ство тоей церкве маю[тѣ], або ведлѣгѣ Б[о]га, и законѣ в Єпископа просити. А и^х то е[ст] сина моего, и дрѣгие две дѣвки по два^цать гривень имѣ здавши, то е[стѣ] всего гривень ше[стѣ]десятъ, и такѣ и^х ѿправивши, церковь тѣю з усѣми добри ей помененое брацтво в моци своей мети бѣдетъ шпекуючисѣ тимъ, такобы мѣа легко дѣши своей ѹчини^т, и памѣтку по себе ве^чне в усте^х и^х мель, зновѣ еслибы которій колвекѣ, албо сынѣ, албо за[тѣ], которій годни^м былѣ, и Свѣщеничество до тоей Церкви, теди дрѣгимъ двомъ по два^цать гривень бѣдетъ винѣ^н сплатити, а еслибы которое з ни^х змерло тогди тотѣ годнисѣ наидѣючи, которисѣ при Церкви зостае[тѣ], дрѣгомѣ потомкѣ мае^т дати гривень три^цать, и такѣ тотѣ тестаментѣ вижей ѿписаній, и ѿ мене негодного слѣги Божого Ивсифа презбытера тоей Церкви вижей помененой Святого Февдора Тирона при доброй памѣти и з доброй волѣ ѹчиненій, и спораженѣ всѣ^м сторонамъ доброе свое зоставѣючи на першиѣ дѣши своей, тутежѣ и потомкамъ моимъ а всобливе Церкви Божей в которой абы памѣтка моя завше была, прошѣ, абы в моци своей вечне былѣ, и шпекѣни тѣе нивчомъ ни ѿ кого нетѣрбованій, за чимъ, абы благословенѣство Божее и мое на потомкахъ моихъ зостало.

Ерей Ивсифъ Хведоровский рѣкою власною, Ерей Ма^тфей Николинский, Ма^тфей Винарский, Симѣнѣ Лѣцкій крамарѣ рѣкою вла^сною. Тимофей Торкало, Тимофей Зарѣцкий. Мико[лай] Гарбарѣ, Иванѣ Тѣсла.

Exact[um] C[ast]ren[sia] capit[anealia] Leopoliensia] extraditt[um]. Correx[it] Idzellewicz m[anu] p[ro]priae]. Rell[atio] p[er] Zarzycki inn Actis (арк. 4)

Testamenti Uenerabili Jozephi Fedorowski
Oblata 1602

Extrakt testamentu ad acta Castren[sia] Leopoliensia] ingrosowanego per r[ever]endum Jozephum parochum eccl[es]ie S[an]cti Theodori – Leopoliens[is] uczynionego.

N[um]ero 26 (арк. 5)

Центральний державний історичний архів України, м. Львів. – Ф. 52. – Оп. 1. – Спр. 180. – Арк. 104.

???ЗАМОСТЯНИК. TESTAMENT OF YOSYP, A PRIEST IN LVIV'S CHURCH OF ST. THEODORE TYRON (1602)

The Ukrainian clerical milieu of the 16th and 17th centuries is still poorly researched. The situation is complicated by the random and scattering dispersion of archival sources, which are not always able to provide comprehensive answers to the questions raised. The recently discovered testament of Father Yosyp, a priest in Lviv's Church of St. Theodore Tyron, is a valuable source for studying the Orthodox clergy of Ukraine in general and especially in Lviv. Father Yosyp belonged to the interesting figures of the local clergy of the last quarter of the 16th century and the early 17th century.

The testament is a rare source of the then Ukrainian history whose significance is relevant not only for Lviv, but goes far beyond the historical context of Lviv. Besides, the interesting fact is that the testament was written in Cyrillic. Such documents are rare, since all documents were composed mainly in Latin and Old Polish at that time.

The article addresses the issues of heredity in priestly families who were owners of separate parishes. Some aspects of everyday culture in the milieu of the then parish clergy (like family relations and material culture) were also covered.

The published testament gives grounds to characterize it as a unique source. It contains testimony about one of those aspects of Ukrainian cultural life at the turn of profound changes in the Ukrainian reality of the last decades of the 16th century that still attracted too little attention. The testament will expand the range of sources concerning the history of Lviv at that time and fill in some gaps for studying personalities of the Orthodox clergy.

Keywords: testament, the priestly environment, the st. Teodor Tyron church, L'viv.